C/2025/4200

20.8.2025 г.

Резолюция на Европейския икономически и социален комитет

Принос към работната програма на Европейската комисия за 2026 г.

(C/2025/4200)

Докладчици: **Christa SCHWENG (I гр.)**
María del Carmen BARRERA CHAMORRO (II гр.)
Krzysztof Stanisław BALON (III гр.)

Съветници	Jukka AHTELA (на докладчика от I група) Ioannis GRIGORIADIS (на докладчика от II гр.) Piotr SADOWSKI (на докладчика от III гр.)
Правно основание	Член 52, параграф 4 от Правилника за дейността
Приемане на пленарна сесия	19.6.2025 г.
Пленарна сесия №	597
Резултати от гласуването („за“/„против“/„въздържал се“)	156/4/8

1. **Въведение**

1.1. С настоящата резолюция ЕИСК — институционалният глас на европейското организирано гражданско общество — допринася за формулирането на работната програма на Европейската комисия за 2026 г. ЕС трябва да постави в центъра на вниманието си демокрацията, правата на човека, устойчивостта, равенството и социалната справедливост. Социалните партньори, гражданското общество и доброволческият сектор са инфраструктура от критично значение за устойчивостта на обществото и трябва да бъдат признавани, защитавани и включвани по съдържателен начин в предвижданото, подготовката за и възстановяването от всички кризи.

1.2. За да запази водещата си роля в световен мащаб в един бързо променящ се свят, ЕС трябва да възприеме нов подход към конкурентоспособността, който да обединява промишлената политика, амбициите в областта на климата и геополитическата стратегия. Това изисква силен акцент върху инвестициите, насърчаване на иновациите и стимулиране на социалното сближаване, като същевременно се гарантира устойчив, социален, приобщаващ и издръжлив на сътресения икономически растеж. Конкурентоспособността и икономическият растеж трябва да вървят ръка за ръка със социалното приобщаване.

1.3. В една издръжлива на сътресения промишлена политика трябва да се дава приоритет на иновациите, екологичния и цифровия преход и на Съюза на уменията, като същевременно се развиват ученето през целия живот и качествените работни места. Социалната и солидарна икономика трябва да се подкрепя като двигател на равенството и сближаването. Тъй като в новата среда на сигурност отбранителната готовност придоби критично значение, тя трябва да се превърне в общ приоритет, основан на правата, прозрачността и върховенството на закона.

1.4. В контекста на новия геополитически ред, в който предизвикателствата и кризите се превръщат в нещо нормално, подкопавайки и застрашавайки Европа, нейните ценности и нейните граждани, ЕИСК призовава ЕС да се съсредоточи върху гражданската, обществената и военната подготвеност и подчертава необходимостта от социално сближаване и култура на устойчивост на всички равнища на обществото.

1.5. Многобройните кризи засегнаха качеството на живот на много европейски граждани. Трябва да възстановим доверието си във функционирането на нашите общества, основани на европейските ценности, в нашите икономики и в мястото на Европа в света, като дадем възможност на европейските граждани да бъдат в крак с бързите обществени промени и като гарантираме, че никой няма да бъде пренебрегнат. Достъпът до образование и обучение с цел придобиване на уменията, необходими на непрекъснато променящите се пазари на труда, ще бъде от ключово значение за конкурентоспособността и просперитета на Европа.

1.6. В центъра на тази промишлена политика трябва да бъдат инвестициите в научни изследвания, развойна дейност, умения и в стратегически сектори, за да се гарантират промишлена устойчивост и дългосрочен икономически растеж, както и качествени работни места. Като се съсредоточи върху технологии като ориентирания към човека изкуствен интелект и енергията от възобновяеми източници, ЕС може да запази конкурентно предимство в сектори с висока добавена стойност.

1.7. За поддържането на конкурентния социален модел на Европа се изискват добре обмислени инвестиции в обществени услуги, социална защита, както и амбициозна стратегия за борба с бедността. ЕИСК подчертава взаимозависимостта на храната, водата, природата и климата, призовавайки за основана на правата стратегия за устойчивост на водните ресурси като централен стълб на Синия пакт на ЕС.

1.8. В световен план ЕС трябва да има водеща роля като миротворец и да установи диалог с нови партньори. Във вътрешен план съвместното постигане на резултати означава инвестиции в граждански и социален диалог, демократично участие, както и в бъдещите поколения.

2. **Нов план за устойчив просперитет и конкурентоспособност на Европа**

ЕИСК отправя следните предложение/искания:

Промишлена политика

2.1. Задълбочаване на тенденцията на отказ от фрагментирани национални промишлени политики на вътрешния пазар и преминаване към по-амбициозен и координиран европейски подход на съгласуване на регулаторните, данъчните и търговските политики, за да се повиши глобалната конкурентоспособност и да се увеличат качествените работни места.

2.2. Изготвяне на технологични пътни карти за нововъзникващите технологии; намаляване на риска, свързан с технологиите, чрез пилотни проекти и съвместни предприятия; възприемане на принципите на кръговата икономика с цел намаляване на външната зависимост; повишаване на ефективността на финансовата подкрепа, включително посредством предстоящия Европейски фонд за конкурентоспособност.

2.3. Въвеждане на междусекторна промишлена политика на ЕС в областта на водите, която впоследствие може да бъде адаптирана за различни сектори в допълнение на Пакта за чиста промишленост. В това отношение ЕС следва да обмисли възможността за проучване на потенциала на натриево-йонните батерии, които биха позволили едновременно да се засили електрификацията и да се повиши устойчивостта на водните ресурси.

Конкурентоспособност

2.4. Продължаване на програмата за опростяване, с което да се допринесе за конкурентоспособността на европейските дружества. Следва да се обърне особено внимание на дружествата със стратегическо положение на пазара. Все пак, макар че с регулаторното опростяване може да се повишат ефективността и производителността и да се улесни използването на потенциала на единния пазар, то не следва да води до занижаване на основните социални, екологични и трудови стандарти, тъй като с тези елементи се постига балансиран подход, с който се подкрепят предприятията, защитават се работниците и се обслужват по-широките интереси на обществото.

2.5. И докато конкурентоспособността е ключова стратегическа цел за дългосрочния просперитет на ЕС, от решаващо значение е да не се губи нейното социално измерение. Конкурентоспособността и производителността са от критично значение за висококачествените работни места, добрите условия на труд, социалния диалог и колективното договаряне. Участието на работниците в корпоративното управление може да стимулира производителността и да подкрепи издръжливостта.

2.6. Адаптиране на правилата за конкуренция, за да се постигне баланс между пазарната ефективност и промишлената устойчивост и иновациите, икономическия растеж, промишлената конкурентоспособност и да се отстоява моделът на ЕС на социална пазарна икономика.

2.7. Гарантиране, че правилата на ЕС в областта на конкуренцията дават възможност за инвестиции в екологичния и цифровия преход и насърчават услугите от общ интерес, като същевременно се преодолява пазарната концентрация и злоупотребата с господстващо положение, за да се защитават предприятията, работниците, потребителите и най-уязвимите хора.

Екологичен преход и декарбонизация

2.8. Стремеж към стратегическа автономност в промишлени сектори от критично значение като здравеопазването, химическата и фармацевтичната промишленост и изготвяне на интегрирана пътна карта, обхващаща целите им вериги на доставки.

2.9. Насочване на мерките на политиката с оглед прехвърлянето на свързаните с разходите ползи от чистата електроенергия към енергоемките отрасли.

2.10. Гарантиране, че при подготовката на акта за кръговата икономика се взема предвид позицията на гражданското общество посредством неговата роля в Европейската платформа на заинтересованите страни в областта на кръговата икономика (ECESP).

2.11. Реформиране на пазара на електроенергия по такъв начин, че да отговаря не само на целта за неутралност по отношение на климата най-късно до 2050 г., но и на целите за сигурност на доставките и за стабилни, приемливи цени, със специално внимание към достъпа до енергия за хората в уязвимо положение.

2.12. Гарантиране, че единният пазар насърчава развитие във възходяща посока на социалното и икономическото сближаване, при спазване на екологичните стандарти, заложени в ЦУР на ООН.

Научни изследвания, технологии и иновации

2.13. Предоставяне на единен режим за изследователите в рамките на европейското научноизследователско пространство (ЕНП), гарантиране на достойни условия на труд и възможности за професионално развитие в системата на НИИ, по-специално за младите изследователи, а също и предлагане на възможности изследователи от трети държави да работят и да се движат свободно в ЕС.

2.14. Обвързване на политиката за конкурентоспособност с дългосрочни инвестиции и иновации, като се подкрепят устойчивата промишлена трансформация и екологичният и цифровият преход.

2.15. Гарантиране, че цифровизацията и ИИ са ориентирани към човека и не водят до несигурна заетост, че използваните в процесите за наемане на работа и в трудовите отношения алгоритмични системи са прозрачни, справедливи и се обсъждат в рамките на социалния диалог и колективното договаряне, както и че при изпълнението на законодателството по отношение на ИИ се прилага ефективно принципът „под човешки контрол“.

2.16. Инвестиране в преквалификация и учене през целия живот, които са от решаващо значение да се гарантира, че работниците могат да имат достъп до работните места, създадени в резултат на технологичните промени.

2.17. Насърчаване на участието на социалните партньори и гражданското общество при изготвянето на програмите на ЕС за научни изследвания.

Икономическа политика и сближаване

2.18. Гарантиране на макроикономическа и финансова стабилност посредством надеждна средносрочна фискална рамка с оглед осигуряването на икономическа и системна издръжливост.

2.19. Създаване на инвестиционен фонд на ЕС с цел предоставяне на финансови ресурси за инвестиционни проекти от стратегически европейски интерес, финансирани от микс от ресурси, включително вноски от държавите членки и нови собствени ресурси.

2.20. Преодоляване на недостига на инвестиции в сравнение със САЩ и други големи конкуренти, създаване на условия за инвестиране на рисков капитал, особено в подкрепа на стартиращите предприятия и разрастването на фирмите и дружествата.

2.21. Подобряване на рамковите условия за частни инвестиции в единния пазар. Това включва задействането на основните компоненти на съюза на капиталовите пазари/съюза на спестяванията и инвестициите и завършването на банковия съюз. Един от основните елементи на програмата би трябвало да бъде насърчаването на сближаването на надзорните практики и засилването на ролята на европейските надзорни органи.

2.22. С опростяването на данъчното облагане следва да се насърчава икономически ефективно предоставяне на информация, като се подобряват използването и обменът на информация между данъчните органи. То не следва да води до несправедливи или непредвидени промени в данъчните задължения или да създава възможности за отклонение от данъчно облагане или вредна данъчна конкуренция. За всяко предложение следва да се извърши оценка на въздействието, за да се оценят правилно конкретните последствия от новите законодателни инициативи за данъкоплатците и дружествата.

2.23. Идентифициране на най-ефективните решения за островите на ЕС и представяне на цялостна стратегия за островите с цел преодоляване на проблемите, произтичащи от тяхната изолираност.

2.24. По-активно включване на гражданското общество в Програмата на ЕС за градовете и отчитане на проблема с жилищата на достъпни цени и връзката му с политиката на сближаване.

Социална политика

2.25. Гарантиране, че равното третиране и справедливата мобилност на работниците се превръщат в крайъгълен камък, с ефективно правоприлагане срещу злоупотреби.

2.26. Разработване от Европейската комисия на всеобхватен пакет за политика на справедлив преход, насочен основно към въздействието върху работниците и гарантиращ социален диалог. Ако за стимулиране на плановете за преходна дружествата се използват публични средства, следва да се вземат предвид предварителните условия в социалната сфера. Създаване на програми за повишаване на квалификацията и за преквалификация със специално внимание към най-засегнатите от двойния преход сектори като туризма и транспорта.

2.27. Управление на структурните промени по социално справедлив начин чрез приобщаващи рамки за управление, в които се дава приоритет на участието, социалния и гражданския диалог, както и на колективното договаряне.

2.28. Създаване на обсерватория за справедлив преход, която да отговаря за научните изследвания и събирането на данни, привличайки за участие организираното гражданско общество на всички етапи от прехода.

2.29. Осъществяване на инициатива във връзка с работата от разстояние и правото на откъсване от работната среда.

3. **Нова ера за европейската отбрана и сигурност**

ЕИСК отправя следните предложение/искания:

3.1. Въвеждане на обща отбранителна политика и всеобхватна европейска отбрана, тъй като стратегическата автономност и отбранителната готовност са от решаващо значение в новата среда на сигурност. Наличието на повече общи поръчки и инвестиции в отбранителната промишленост на ЕС е от решаващо значение, без да се намаляват неоснователно социалните инвестиции и като се вземат предвид предварителните условия в социалната сфера, включително свързаните с колективното договаряне.

3.2. Провеждане на общоевропейска обществена комуникационна кампания за повишаване на осведомеността и подкрепата сред европейската общественост по отношение на необходимостта да се гарантират мирът, сигурността, просперитета и ценностите на Европа, както и за съществения принос на европейска отбранителна технологична и индустриална база за тази цел. Според ЕИСК общественото доверие в отбранителния капацитет на ЕС зависи също и от разбирането, че сигурността включва защита на основните права и достъп до основни услуги.

3.3. Засилване на дипломацията по въпросите на климата, и по-специално създаване на мрежа на гражданското общество за дипломация по въпросите на климата; укрепване на вътрешните консултативни групи (ВКГ).

3.4. Справяне с миграцията, предизвикана от изменението на климата.

3.5. Подхождане към изменението на климата като към глобална заплаха за сигурността, чрез включване на сигурността в областта на климата в стратегиите за отбрана посредством издръжлива на изменението на климата инфраструктура, устойчиво управление на ресурсите и мобилизиране на новите технологии, като се гарантира финансова подкрепа за действия за смекчаване на последиците от изменението на климата и адаптиране към него.

3.6. Включване на гражданското общество и частния сектор като ключови партньори за подобряване на устойчивостта към изменението на климата и устойчивостта на водните ресурси.

3.7. Гарантиране, че във всички области на политика на ЕС, включително промишлеността, енергетиката, селското стопанство и общата подготвеност на всички сектори, се подкрепя устойчивостта на водните ресурси и енергийната и продоволствената сигурност се привеждат в съответствие с целите в областта на климата.

4. **Подкрепа за хората, укрепване на нашите общества и на социалния ни модел**

ЕИСК отправя следните предложение/искания:

4.1. Изпълнение на стратегия за борба с бедността за изкореняване на крайната бедност и справяне с жилищната, енергийната и транспортната бедност. В нея следва също така изрично да се отчете връзката между трайната бедност и изключването от демократичните процеси, като се гарантира, че хората, преживели период на бедност, са част от съвместното създаване на политики и от гражданското участие и че никой не е лишен от достъп до основни енергийни ресурси.

4.2. Предприемане на последващи действия във връзка с плана за действие на Европейския стълб на социалните права, включително ефективен пакет от мерки за предоставяне на подкрепа за работниците при цифровия и екологичния преход чрез предвиждане и управление на промените, чиито водещи принципи са социалният диалог и колективното договаряне.

4.3. Ефективно справяне с кризата, свързана с разходите за живот, за да се подкрепят много от амбициите на ЕС: гарантиране на справедлив двоен преход, намаляване на неравенствата по отношение на възможностите и резултатите и гарантиране на споделен просперитет за всички хора в целия ЕС.

4.4. Разработване на стратегия за равенство между половете за периода след 2025 г. с цел изкореняване на насилието, основано на пола, преодоляване на неравнопоставеността между половете на пазара на труда, постигане на еднакво участие в различни сектори на икономиката, справяне с основаните на пола различия в заплащането и пенсиите, преодоляване на неравенството между половете при полагането на грижи, постигане на баланс между половете, що се отнася до вземането на решения и политиките, както и оценяване на постигнатия досега напредък.

4.5. Признаване на ключовата роля на добре функциониращия социален и граждански диалог на всички равнища при разработването и прилагането на политики за пазара на труда и социални политики.

4.6. Разработване и изпълнение на приобщаваща Европейска програма за умения, която да отчита пътната карта за качествени работни места и да дава приоритет на цифровата грамотност, критичното мислене и трансверсалните умения, които са от съществено значение за демократичната ангажираност, етичното използване на технологиите и информираното вземане на решения.

4.7. Бързо приемане на инициативата за преносимост на уменията, за да се даде възможност за по-бързо и лесно взаимно признаване на уменията в ЕС.

4.8. Справяне с демографските предизвикателства в цяла Европа, като се отдели специално внимание на солидарността между поколенията и насърчаването на реформи в държавите членки.

4.9. Укрепване на социалния диалог във връзка с внедряването на системи с ИИ и подчертаване, че при всяка инициатива за адаптиране на съществуващото законодателство следва да се взема под внимание защитата на правата на работниците и да се гарантира, че хората запазват контрол при всички взаимодействия между тях и машините.

4.10. Пълно прилагане на гаранцията за младежта и инициативата ALMA и извършване на оценка на Европейската гаранция за децата.

4.11. Приоритизиране на модела „жилищно настаняване преди всичко“, за да се води борба с бездомничеството сред работещите хора и уязвимите групи.

4.12. Въвеждане на Европейска гаранция за полагане на грижи, включително грижи за деца, за да се предоставят приемливи като цена, достъпни и качествени здравни грижи и услуги за полагане на грижи за хората в ЕС и качествени условия на труд за работещите в сектора на полагане на грижи с цел преодоляване на неравенството между половете при отговорностите за полагане на грижи без заплащане, както и да се помогне на жените да останат на пазара на труда и да имат достъп до надеждна защитна мрежа.

5. **Поддържане на нашето качество на живот: продоволствена сигурност, вода и природа**

ЕИСК отправя следните предложение/искания:

5.1. Съсредоточаване върху стимулите и върху справедливото и ефикасно изпълнение на международните ангажименти на ЕС по отношение на биологичното разнообразие с оглед на следващата Конференция на страните по Конвенцията за биологичното разнообразие (COP 17), например като се проучат кредити за биологично разнообразие и се гарантира, че всички нови финансови инструменти са устойчиви в социално и екологично отношение.

5.2. Гарантиране на по-справедливо разпределение във веригата за доставки на храни, по-стриктна реципрочност на търговията, действия срещу спекулата, ангажиране на младежта и задължение за устойчивост при обществените поръчки.

5.3. Гарантиране, че във всички области на политика на ЕС, включително промишлеността, енергетиката, селското стопанство и общата подготвеност на всички сектори, се подкрепя устойчивостта на водните ресурси, тъй като това е фактор за социално изравняване: липсата на достъп до чиста вода поддържа неравенството, изключването и екологичната несправедливост, по-специално в маргинализираните и засегнатите от изменението на климата общности.

5.4. Насърчаване на програми за повторно залесяване в цяла Европа.

5.5. Интегриране на Европейска стратегия за устойчивост на водните ресурси, основана на принципа на правото на човека на вода, в изпълнението на стратегията за Съюз на подготвеност.

6. **Защита на нашата демокрация, отстояване на нашите ценности**

ЕИСК отправя следните предложение/искания:

6.1. Признаване на организираното гражданско общество и социалните партньори като стълбове на демокрацията и основни действащи лица за отстояване на европейските ценности като правата на човека, солидарността и върховенството на закона.

6.2. Приемане на стратегия за гражданското общество с ясен план за действие и мерки за изпълнение.

6.3. По-силна демокрация на работното място чрез социален диалог, колективно договаряне и пълно прилагане на правата на работниците на информиране, консултиране и представителство. Институциите на ЕС следва да предоставят подходяща подкрепа за социалния диалог и колективното договаряне на всички равнища с оглед допълнително развиване на капацитета на социалните партньори и предприемане на съответни мерки за изпълнение, включително финансови, за да се увеличи обхватът на колективното договаряне, по-специално в държави и региони, в които потенциалът му остава недостатъчно използван.

6.4. Укрепване на ролята на младите хора като двигатели на по-устойчиво бъдеще за ЕС посредством създаването на пространства за структурираното им участие.

6.5. Продължаване на цялостните усилия за борба срещу дезинформацията и невярната информация, които могат да имат вредни последици за нашите демокрации и нашата сигурност, чрез пълното изпълнение на Плана за действие за борба с дезинформацията; разработване на план, с който да се гарантира качеството на информацията на местно и регионално равнище, чрез предоставяне на адекватни ресурси на Европейската служба за външна дейност, за да се противодейства на и да се контролират чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство, като същевременно се гарантират независимостта и свободата на действие на гражданското общество и се защитава свободата на изразяване на мнение.

7. **Европа в света: възползване от нашата мощ и нашите партньорства**

ЕИСК отправя следните предложение/искания:

7.1. Обща отбранителна политика на ЕС, която върви ръка за ръка с истинска пълноправна обща външна политика и политика на сигурност, надхвърляща настоящите си граници.

7.2. По-голяма стратегическа автономност, което изисква координиран подход, който обединява отбранителната политика на ЕС с европейската външна, търговска и промишлена политика, научните изследвания и иновациите, пълна оперативна съвместимост между държавите членки и съвместни или координирани обществени поръчки в областта на отбраната, заедно с единен пазар на отбранителни продукти и услуги.

7.3. Повишаване на издръжливостта на търговските споразумения чрез диверсифициране на вноса и създаване на пазарни възможности за европейските дружества, което ще повиши сигурността и ще намали геополитическите рискове, като същевременно насърчи прилагането на социални и екологични стандарти, гарантирайки еднакви условия за лоялна конкуренция в световен план.

7.4. Насърчаване на мира, сигурността и отбраната, глобалната справедливост и глобалния напредък чрез защита и активно участие в многостранната система.

7.5. Създаване на стратегия за подобряване на ангажирането на младежта в социалния и гражданския диалог в съседните на ЕС държави, включително Украйна, Молдова, Западните Балкани, Грузия, Армения и Евро-средиземноморския регион.

8. **Съвместно постигане на резултати и подготовка на нашия Съюз за бъдещето**

ЕИСК отправя следните предложение/искания:

8.1. Процесът на разширяване трябва да продължи в посока на мира, просперитета и демокрацията, като същевременно се създаде дългосрочна стабилност на нашия континент с ангажирането на социални и граждански участници. Това следва да включва преди всичко Украйна, чиято демократична устойчивост по време на агресията е пример за защита на европейските ценности, наред с Молдова и Западните Балкани.

8.2. Солидна инвестиционна политика, насочена към най-авангардните технологични сектори, към създаването на европейски енергиен пазар, който да намали значително цените на енергията, и към осъществяването на справедлив екологичен и цифров преход.

8.3. Създаване на Европейски фонд за стратегически инвестиции, който да бъде съсредоточен върху финансирането на приоритетни европейски проекти. Освен това в многогодишната финансова рамка (МФР) за периода 2028—2034 г. следва значително да се увеличат средствата, заделени за инвестиционни приоритети, като се включат сериозни предварителни условия в социалната сфера.

8.4. Прагматична оценка, за да се гарантира пълната ефективност на Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ).

8.5. Достатъчно финансиране за Европейския съюз за отбрана, в т.ч. солиден финансов пакет за постигане на целта до 2040 г. 80 % от европейските бюджети за покупки в областта на отбраната да се инвестират в Европа, и нови финансови инструменти за стимулиране на технологичния капацитет.

8.6. Инвестициите в отбраната следва да бъдат придружени от надеждни механизми за надзор и прозрачно докладване, за да се гарантира отчетност, като същевременно се защитават законните интереси в областта на сигурността. Социалните партньори и гражданското общество следва да бъдат включени в наблюдението на социално-икономическото въздействие на инвестициите в отбраната.

8.7. Създаване на иновативни процеси на граждански диалог, съобразени с интересите и начините за ангажиране на младите хора. Диалогът по въпросите на младежта в ЕС и „оценката на въздействието на ЕС от гледна точка на младежта“ са показателни примери за основани на участието инструменти за изготвянето на политики, които включват представители на младежта в консултациите, оценките на въздействието и смекчаването на последиците, насърчавайки интегрирането на въпросите, свързани с младежта, на институционално равнище.

Брюксел, 19 юни 2025 г.

Председател

на Европейския икономически и социален комитет

Oliver RÖPKE